

Közműtörténetünk öt éve

Ismét december utolsó napjait írjuk, s rövidesen az új esztendő köszöntését halljuk mindenütt. Eltelt egy év, számvetést kell adnunk, mit terveztünk, s mi valósult meg belőle. Ez az év vége azonban jelentőségében meghaladja az előzőeket, mivel egy nagyobb határhely, a negyedik ötéves terv végét is jelzi... Nem hivatalos tervjelentést kívánunk azonban itt közreadni — azt majd annak idején a különböző hivatalos statisztikai szervek megteszik. Csupán családi számvetést készítettünk, a mi „közműcsaládunk” számvetését próbáljuk bemutatni kritikusan és önkritikusan.

Ha majd a későbbiekben a város történetével foglalkozók az elmúlt öt évet jellemezni akarnák, azt hiszem, nem írhatnák más, mint hogy ilyen hatalmas fejlődés az infrastruktúrában mostanában nem fordult elő, ez az időszak a közművek reneszánsza volt. Lehetőségeink messze túlhaladták az eddigieket, öt év alatt több mint tizenegy milliárd forint értékét fejleszthettünk, ami a harmadik ötéves tervhez viszonyítva 245 százalékos fejlődést jelentett. Az állami erőből épült lakások száma is soha nem látott arányban nőtt, a harmadik ötéves tervhez viszonyítottan mintegy 132 százalékos fejlődés tapasztalható, s számszerűleg megközelíti a háromnegyed századot. E lakásépítések közműellátásának biztosí-

zott területen, s a lakásállomány csaknem 77 százaléka e hálózatra kapcsolódik. Ebben a tervidőszakban üzembe helyeztük többek között a csaknem öt kilométer hosszú Kőbánya, Vaspálya úti, a másfél kilométernél hosszabb Bártfai — Andor úti és a több mint hat kilométer hosszú rákoskeresztúri főgyűjtőket. Építjük a békásmegyeri lakótelepnek a Munkácsi Mihály úti főgyűjtőt és áttemelő telepet, Kispesztén a Gábor Andor úti gyűjtőt, s több más lakótelep alapszabványját is készülnek.

Jelentős beruházást indítottunk el Dél-Pesten. A megkezdett, Kis-Duna-ág víztisztaságát szolgáló, szennyvíztisztító telep bővítését kezdtük el. A jelenlegi harmincezer köbméter kiépített kapacitását, csaknem másfélszeresével kívánjuk növelni.

zatával jár — ami a lakosság nem kis mértékű zavarását is eredményezi, de az apróbb bosszúságokat érdemes a kapható eredmények érdekében elviselni: a szállított és fogyasztható kalória duplájára nő. A tervidőszakban átállítottuk Csepelt, Erzsébet egy részét, Szabadság-hegy környékét, Zugligetet, Várhegyet, a Belváros és Római-part egy részét.

A közvetlen szénhidrogén-felhasználási program keretében erőteljesen folytatjuk a vezetékes gázszolgáltatás kiterjesztését. Négy százalékkal növeltük a lakásállomány vezetékes gázellátását, 10 százalékkal a gázfűtések számát, így ma már 156 ezer lakásban fűtenek gázzal a fővárosban.

A szolgáltatás megkészeződött

A korszerű fűtések terjedése azonban nemcsak a gázfűtések számának növekedésével mérhető, hanem a távfűtések erőteljes fejlesztésével is. 1971-ben a korszerűen fűtött lakások a lakásállomány 20 százalékát képviselték, s ma már ez 38 százalék körül jár.

félpormentes gyűjtés felszámolását. 1971-ben a korszerű pormentes gyűjtés még csak 62 százalékos volt, ma ez már 92 százalékra nőtt.

Közterületeink tisztántartását is rendszeresen végezzük 14 millió négyzetméteren. A gépesítés kiterjesztése itt is elengedhetetlen volt, a bázisideji 46 százalékról 60 százalékra növeltük a gépi szolgáltatást.

Gondozott parkterületeink is erőteljesen növekedtek. A tervidőszakban az állomány csaknem egynegyedével nőtt, s ma már 12 millió négyzetméter parkot gondozunk. Növeltük a játszótérek számát is, mely ma már eléri az 1200-at.

A tervidőszakra esett többek között a kőbányai óhegyi, a népliget Centenárium park átadása. Megkezdtük a BNV-től felszabadult Városliget zöldterületi rekonstrukcióját, s már át is adtuk itt a napozóteret és a közlekedési játszóparkot. Társadalmi összefogással az óbudai hajógyári sziget rendezése is megindult, melynek első részét Május 9. park névvel már át is adtuk.

Az útkorszerűsítések területén is számottevő eredményeink voltak. A tervidőszakban az aszfaltburkolat mennyisége több mint másfélszeresére nőtt, csökkent a kerámikiskő és nagykö burkolat. De még mindig igen nagy a korszerűtlen burkolatú utak területe.

Jelentős fejlesztések, korszerűsítések folynak az 5 és 11 számú főközlekedési utak városi szakaszain, két új komplex közlekedési csomópont készül, a Budaörsi—Alkotás—Hegyalja utak, valamint a Marx Károly, Ócsai és Haraszi utak keresztvezésében. Négy új felüljárót adtunk át, a IV—XV. kerületi Árpád úti, a XIV. kerület Csömöri úti, XX. kerület Ócsai úti és a X—XVII. kerületi Jászberényi úti. Két nagy Duna-hidat újítottunk fel, a Lánchidat az Alagúttal és az Erzsébet hidat.

Korszerűsítés, szélesítés és átépítés történt a 31. számú út városi szakaszán a XVII. kerület Pesti úton, a 6. számú főközlekedési út Fehérvári úti szakaszán, s most dolgoznak az M 1—7 főközlekedési út Alkotás utcai szakaszán.

A gyors fejlődés hibákat is hozott magával, amik kiküszöbölése a továbbfejlesztés előfeltétele. Ezek között elsőként kell említeni, hogy a sok helyen elkezdett munka miatt az átfutási idő erőteljesen megnövekedett. Gondoljunk csak itt a XIV. kerület Erzsébet királynő útjára, ahol még tetőzte az előzőeket a kellő előkészítés hiánya, valamint a megfelelő koordinálatlanság.

8 ezer burkolatbontás

Az előkészítési hibák mellett a nagy volumen, mely a tervidőszak alatt oly meredeken nőtt, elkerülhetlenné tet-

Ellesett pillanat a nagy építkezésből. Ma már 14 181 lakást fűt az újpalotai fűtőmű

te a városszerte megnövekedett burkolatbontást. 1974. évben közel nyolcezer bontás, több mint 90 ezer négyzetmétert érintett.

Előzőekben már vázolt gyors feljutás magával hozta azt a hibát is, hogy nem mindig a legkisebb méretű megoldás került megvalósításra.

A gyors növekedésnek még egy hátrányos momentumát minket sem került el, ez pedig a munka- és technológiai fegyverem lazulása.

A hibákat felismertük, kijavításukra az első lépéseket megtettük, s ha minden szinten a szükséges intézkedések megtörténnek, már kedvező indulási alapot adhat a még nehezebb, volumenében nem csökkenő ötödik ötéves tervi feladataink megvalósításához. Teljességet mellőzve csak néhány jellemző vonást kívánunk kiragadni az új középtávú terv feladatai közül.

A víztermelő bázis kiépítését folytatni szükséges. Be kell fejezni a Szentendre-sziget teljes vízkészletének kiaknázását és át kell helyezni a súlypontot a Csepel-szigeti, déli víztermelés kiépítésére. A tervidőszakban 300 ezer köbméter napi termelőbázis kiépítését kell elérni úgy, hogy annak zömét a Csepel-szigeti

bázis adja. A megtermelt víz továbbítására két új főnyomóvezetékkel kell építeni, a délbudait és a budai III-sat.

Új beruházások

Fejleszteni kell a szolgáltatási biztonságot fokozó víztároló medence tervfogatot, s azt több mint 50 százalékkal kell növelni. Ebből is súlypontosan kezelendő a gellérhegyi kettő darab 40—40 ezer köbméteres tárolótér.

Be kell fejezni a délpesti szennyvíztisztító telep bővítését és meg kell kezdeni az észak-budapesti 140 ezer köbméter napi teljesítményű szennyvíztisztító építését.

1200 tonna napi teljesítményű szeméttételező művet kell építeni az északi területen és biztosítani kell, hogy az egész fővárosban a pormentes szeméttételezőt be lehessen vezetni.

Erőteljesen gépesíteni kell a Talajerőgazdálkodási Vállalatot, hogy külterületi közműpótló feladatának elfogadható ciklusidővel eleget tudjon tenni.

Be kell fejezni a Gellért- és Dandár-fürdők rekonstrukcióját úgy, hogy a Dandár-fürdő gyógyfürdőként nyithassa meg kapuit.

80—100 ezer újabb gázfogyasztót kell ellátni az átállítás során városi gáz helyett földgázzal.

Korszerű fűtést kell biztosítani (gáz, távhő) a lakásállomány 45—47 százalékában.

Be kell fejezni az 5 és 11-es számú főközlekedési út városi szakaszának felújítását, korszerűsítését, valamint a BAH és MOH csomópontok kiépítését.

Folytatjuk a város strukturális átalakítását, s a lakótelepekkel kialakuló új centrumok közműellátását úgy szervezzük meg, hogy ne csak az új lakótelepek, hanem azok régi környezete is részesüljön a magasabb szintű közműellátásban.

A nagyvonalakban adott tájékoztatás is mutatja azt, hogy fővárosunk tíz éve oly hatalmas fejlesztéseket tartalmaz, melyre eddig példa nem volt. Az infrastrukturális fejlesztések ily nagyszabásúvá váltak, mely pártunk következetes élet-színvonal-politikájának egyenes következménye, s most rajtunk a sor, élni kell tudni lehetőségeinkkel.

FAZEKAS GYULA

Tíz kilométer hosszúságban fektették le a Vízművek csepeli üzemében készült 1800 milliméteres átmérőjű Rocla-csőveket a földbe Szigetújfalu határában

tása hatalmas feladatot jelentett, mert csupán alapközművesítésük költsége megközelíti a másfél milliárd forintot.

A lakosság 95 százaléka

Ez az időszak az, amikor a biztonságos vízellátás érdekében a termelőbázist 40 százalékkal fejlesztettük. Kiepült a Szentendre-szigeti Horányi-szűrés, a Surányi II., a Tótfalu I—II. vízmű és a Csepel-szigeti Szigetszentmiklós II. vízmű. A pesti oldalon a IV. víz-főnyomóvezeték, mely ember nagyságú átmérőjével csaknem húsz kilométer hosszon szállítja a vizet a város közepébe, a fogyasztókhoz. Ez a nagy vezeték is a tervidőszak sikere. A főnyomócső vezetését az új magasságú gépház biztosítja, melynek első ütemét 200 ezer köbméter napi teljesítménnyel helyeztük üzembe.

A vezetékes vízellátás fejlesztésének eredményeképpen ma már a főváros lakosságának 95 százaléka részesülhet az ellátásban. A vízesőhálózat hossza is 1971-től tíz százalékkal nőtt, s elérte a 3800 kilométert. Nagyságrendjének szemléltetésére elmondhatjuk, hogy ez nagyobb, mint egész Portugália vasúthálózatának hossza, vagy még szemléletesebben: minden vezetékes vízellátásban részesülő fővárosi lakosra két méter közcső jut. E hatalmas ütem eredménye az is, hogy a tervidőszak második felében már igazi vízkorlátozásra nem volt szükség, s volt olyan nyár, amikor több napon át egymillió köbméter feletti vízmennyiséget tudtunk szolgáltatni.

Másfél millió ember

A szenny- és csapadékvíz-elvezetés területén is jelentős volt a fejlődés. A hálózat 11 százalékkal növekedett, s öt év alatt a lakosság több mint négy százaléka kapcsolódott be a vezetékes szennyvízelvezetésbe. Ma már több mint másfél millió ember él csatorná-

A tervidőszakban már megkezdhetjük az elvizenyősödött belterületek vízmentesítését is. A XVI. kerületben került sor a nagyobb területet átfogó rendezésre.

A budai északi, nagy ütemben megindult lakásépítések az árvízi biztonság fokozását is sürgetőleg követelik. Megkezdjük ezért a Római-parti árvízvédelmi mű építését, mely jelenleg a városhatártól Pünkösdfürdő hajóállomás között készül.

Hosszas előkészület után végre megindulhatott a több középtávú tervidőszak feladatait jelentő fürdőrekonstrukciós program is.

Az első új fürdő

Jelenleg a Gellért- és Dandár-fürdők rekonstrukciója folyik. Korszerű új fürdőt építettünk a döntőleg munkáslakta Újpesten, mely a városligeti Zsigmond kutakból távvezetékken gyógyvizet biztosít Újpest és Palota lakóinak. A harmincezer és fél ezer léghőméteres fürdőben 296 vetőközhely várja a gyógyulni és sportolni vágyó munkásokat. Létesítési költsége több mint 170 millió forint volt.

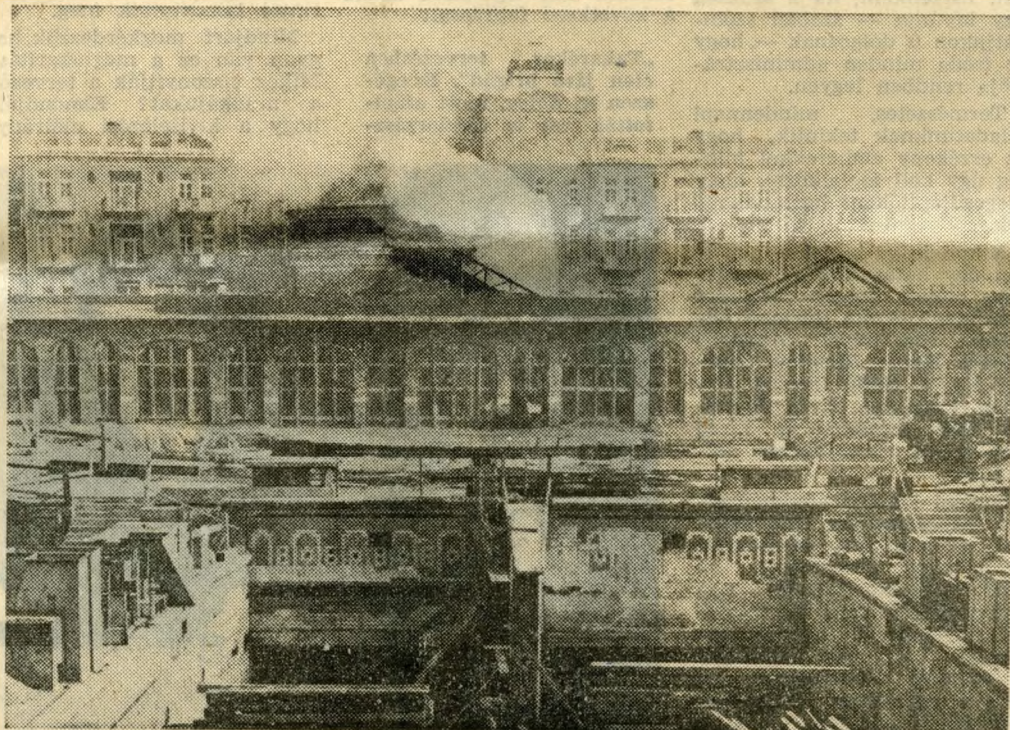
Az úszósport kedvelőinek egész évben nyitva tudjuk tartani a Csillaghegyi strandot, mert megoldottuk téli üzemeltetését.

Egyik legrégebbi patinás családtag a Gázművek is, ahol a teljes megfiatalodás éveit indultak el. 1973-ban helyeztük üzembe az utolsó városi gáz előállító bázis fejlesztést, az Albertfalvai földgázbontót, azóta azonban erőteljesen állítjuk át a hálózatot és a fogyasztókészülékeket a közvetlen földgáz-fogyasztásra. Több mint félszáz ezer fogyasztóhely átállítása fejeződött be a tervidőszakban. E hatalmas munka az egész közcsőhálózatot érinti, mely jobb esetben csőkezeléssel, rosszabb esetben teljes csőcserével jár. Ez feltétlenül gondos, előrelátó és mindenre kiterjedő szervező munkán túl az egész várost áthálózó bontások soro-

Ezen belül a távfűtés aránya nőtt dinamikusabban. Öt év alatt a szolgáltatás megkészeződött.

Közegészségügyet szolgál a város tisztántartása. Az állandó létszámihiánnyal küzdő szakterületen fokoztuk a gépesítést. Korszerű forgalmi telepet építettünk Óbudán, munkásszállót a Rippl Rónai utcában.

Szükségyszerűségét igazolta az a tény, hogy a rohamos urbanizáció a tervezett szintet meghaladta. Terveink szerint öt év alatt az elszállítandó szemétmennyiség 38 százalékos emelkedésével számoltunk, azonban ezt a tény bőven meghaladta. 1975-ben 2 millió 270 ezer köbméter szemetet szállítottunk el a fővárosban. Korszerűsítettük a szolgáltatást is. Megkezdtük a

Jó ütemben épül a Gellért-fürdő pezsgőmedencéje. Az építkezés alkalmával átterveztek a régi fürdőt, amely ha felépül, nemcsak korszerűségében, de külső megjelenésében is díszes lesz fővárosunknak